

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Připustnost dovolání proti výroku o nákladech řízení

Dovolání je mimořádným opravným prostředkem, který představuje možný průlom do právní moci rozhodnutí odvolacího soudu. Jedná se o právní institut, který je charakteristický převahou zájmu o přezkoumání rozhodnutí nad stabilitou právních vztahů. Hlavním důvodem tohoto přezkumu je přitom pochybnost o správném právním posouzení dané věci v konkrétním případě. Dovolání v civilní věci je přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se řízení končí nebo proti vybraným usnesením odvolacího soudu vydaným v průběhu odvolacího řízení. Výjimkou z tohoto přezkumu není ani dovolání, které směřuje proti akcesorickým výrokům včetně výroku o nákladech řízení, čemuž se věnuje následující článek.

Právní rámeček

Aby se Nejvyšší soud ČR (dále jen „**Soud**“), jehož hlavní role spočívá ve sjednocování judikatury, mohl zabývat dovoláním, musí tento mimořádný opravný prostředek splnit několikero náležitostí. Náležitosti dovolání nalezneme v ustanovení § 241a odst. 2 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**OSŘ**“ nebo „**občanský soudní řád**“), kde po obecných náležitostech uvedených v § 42 odst. 2 OSŘ, které jsou stanoveny pro každé podání účastníka, dovolatel musí v dovolání správně uvést obsahové a formální zvláštní náležitosti dovolání. Zvláštní náležitosti dovolání jsou následující: 1) označení rozhodnutí, proti kterému dovolání směřuje, 2) rozsah, ve kterém se rozhodnutí napadá, 3) důvod, z jakého se rozhodnutí napadá (dovolací důvod), 4) v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání[1] a konečně 5) čeho se dovolatel domáhá (dovolací návrh). Zvláštní pozornost budeme nadále věnovat 4. podmínce, tedy přípustnosti dovolání.

Podmínky přípustnosti dovolání se dělí na subjektivní a objektivní. Subjektivními podmínkami přípustnosti dovolání máme na mysli stanovení okruhu oprávněných osob k podání dovolání, kterými nejčastěji bude účastník řízení, případně jeho právní nástupce. Objektivními podmínkami přípustnosti se rozumí případy, kdy je možné se dožadovat přezkumu rozsudku, který již nabyl právní moci anebo je možno napadnout usnesení odvolacího soudu, které bylo vydáno v průběhu odvolacího řízení. V § 237 OSŘ jsou taxativně stanoveny případy objektivní přípustnosti dovolání, jinak řečeno kritéria přípustnosti, která musí dovolatel splnit, aby jeho dovolání nebylo shledáno nepřipustným a následně odmítnuto dle ustanovení § 243c odst. 1 OSŘ. Kritéria přípustnosti jsou následující:

- odchýlení se od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu;
- nová předmětná otázka, která v rozhodování odvolacího soudu doposud nebyla řešena;
- předmětná otázka již dovolacím soudem rozhodnuta byla, nicméně je rozhodována rozdílně

(rozpolcená rozhodovací praxe);

- dovolacím soudem má být již vyřešená právní otázka posouzena jinak (změna judikatury Soudu).

Dovolatel musí řádně naplnit obsah jedné z podmínek objektivní přípustnosti dovolání, přičemž zároveň se musí jednat o rozhodnutí, kterým se odvolací řízení končí a napadené rozhodnutí musí být závislé od vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva.

Normativní formulace stanovená v počátku ustanovení § 237 OSŘ, je hodna zvýšené pozornosti a zní následovně „*Není-li stanoveno jinak,...*“. Tato formulace odkazuje na výjimky uvedené v ustanovení § 238 odst. 1 OSŘ, kteréžto jsou zákonem výslovně vypočteny a naplní-li se jejich obsah, dovolání nebude přípustné.

Mimo jiné mezi rozhodnutí, která jsou nepřipustná, patří i tzv. rozhodnutí v bagatelních věcech. Aby Soud shledal dovolání přípustným, musí dovolatel napadat rozsudek nebo usnesení odvolacího soudu, v nichž dovoláním napadeným výrokem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění převyšujícím 50.000 Kč[2].

Judikatura Soudu a novela OSŘ 2012 - zásadní právní význam

V praxi může nastat situace, kdy soud meritorně rozhodne ve věci samé, ale z různých důvodů (či bez odůvodnění) nepřizná jednomu účastníku či více účastníkům řízení náklady soudního řízení. Lze proti tomuto výroku soudu podat dovolání, a jaké jsou případně předpoklady přípustnosti? Na tuto otázku nám odpovídá judikatura Soudu.

Výše zmíněnou problematikou se zabýval Soud v usnesení sp. zn. 29 Cdo 1172/2013, ze dne 30. 5. 2013 (dále jen „**usnesení I**“), kde před tímto orgánem veřejné moci vyvstala v rámci přezkumu náležitostí dovolání otázka, zda dovolání splňuje podmínky přípustnosti, jinak řečeno, zda se nejedná o rozhodnutí, které je výslovně v zákoně vypočteno v § 238 OSŘ a z tohoto důvodu by muselo být odmítnuto nebo zda se jedná o rozhodnutí, v němž není zcela uvedeno, v čem dovolatel spatřuje přípustnost dovolání. K této otázce zaujal Soud postoj, který přípustnost dovolání nebuduje na kritériu „zásadní právní významnosti“ napadeného rozhodnutí, ale postačí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při které se odvolací soud odchýlí od ustálené rozhodovací praxe Soudu nebo se jedná o novou otázku, která doposud odvolacím soudem nebyla řešena nebo rozhodovací praxe Soudu je rozpolcená či se dovolatel dovolává změny konstantní judikatury. Dále byl Soud postaven před nutnost prověření výjimek stanovených v ustanovení v § 238 OSŘ, k čemuž konstatuje následující: „*Podmínka, aby napadené rozhodnutí bylo rozhodnutím odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí* (§ 237 o. s. ř.), je v dané věci splněna. Tento předpoklad již nezahrnuje požadavek, aby šlo o rozhodnutí odvolacího soudu ‚ve věci samé‘, takže za podmínek uvedených v ustanovení § 237 o. s. ř. je dovolání přípustné **též proti akcesorickým výrokům rozhodnutí odvolacího soudu, jímž se odvolací řízení končí**“.

V roce 2012 byl občanský soudní řád novelizován zákonem č. [404/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (dále jen „**Novela OSŘ**“), který rozšířil okruh věcí, které lze napadnout u Soudu dovoláním. Toto rozšíření zohlednil i Soud ve výše zmíněném rozhodnutí. V důvodové zprávě[3] k Novele OSŘ se konstatuje následující: „*Dovolání může být podáno, nestanoví-li zákon jinak, **proti každému rozhodnutí** (rozsudku nebo usnesení meritornímu či jen procesní povahy) odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, neboť jím bylo rozhodnuto o odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně. Způsobilým předmětem dovolání tedy je rozhodnutí odvolacího soudu, kterým bylo rozhodnutí soudu*

prvního stupně potvrzeno, změněno, zrušeno (a věc vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení nebo věc postoupena jinému soudu prvního stupně k dalšímu řízení anebo řízení zastaveno) nebo kterým byl schválen smír anebo kterým bylo rozhodnuto, že zpětvzetí žaloby není účinné. Možnost nápadu je tedy velice široká a po novelizaci tento nový aspekt byl správně zohledněn judikaturou, kdy Soud pohotově zareagoval na možnost napadnout i výrok ohledně přiznání nákladů řízení.

Určení výše nákladů řízení a otázka přípustnosti

V usnesení I dovolatel napadl odvolání v celém jeho rozsahu a na možnost podat dovolání též proti akcesorickým výrokům rozhodnutí odvolacího soudu bylo pouze poukázáno. Z rozhodovací praxe Soudu je ale znám i případ, kdy se již dovolatel neztotožnil s výrokem odvolacího soudu, který potvrdil rozsudek insolvenčního soudu, který nepřiznal žádnému z účastníků řízení právo na náhradu nákladu řízení, a proto se dovolal přímo proti tomuto konkrétnímu výroku.[4] V dané věci Soud již zohlednil usnesení I a nadále svou judikaturu rozvinul, když konstatuje, že: „V posuzované věci k těmto akcesorickým výrokům patří oba výroky dovoláním napadeného usnesení. I pro tyto akcesorické výroky ovšem platí omezení přípustnosti dovolání dle ustanovení § 238 odst. 1 písm. d) o. s. ř.[5]“. Zásadní otázkou, kterou Soud v tomto případě objasnil, je problematika určení částky, kterou je třeba naplnit, aby dovolání bylo přípustné a mohlo být v konečném důsledku rozhodnuto o zrušení napadeného rozhodnutí: „Jestliže soudy nižších stupňů rozhodly, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před těmito soudy vedených, je pro posouzení, zda dovoláním napadenými výroky o nákladech řízení bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 50 000,- Kč, **určující výše nákladů řízení, jejichž náhradu takto dovolateli odepřely.**“ K tomuto již jenom dodává, že součet částek za řízení před oběma soudy musí převyšovat 50.000 Kč, aby dovolání bylo přípustné.

Na tomto místě se sluší poznamenat, že omezení spočívající ve stanovení výše hranice peněžitého plnění (50.000,- limit), o němž je v řízení rozhodováno, se neuplatní ve spotřebitelských věcech a pracovněprávních věcech, **nikoliv však v případě výroku o nákladech řízení v těchto otázkách.**[6] Pokud tedy budeme napadat výrok ohledně přiznání náhrady nákladu řízení, je zcela irelevantní, zda v řízení před soudem prvního stupně či v odvolacím řízení bylo rozhodováno v oblasti spotřebitelských smluv nebo v oblasti pracovněprávních vztahů. Tuto skutečnost dokresluje i judikatura Soudu: „Peněžité plnění přiznané výrokem o nákladech řízení pak nelze označit pro účely posouzení přípustnosti dovolání za plnění ve vztahu ze spotřebitelské smlouvy, z pracovněprávního vztahu nebo z věci uvedené v § 120 odst. 2 o. s. ř., ani když je výrok o nákladech řízení akcesorickým výrokem v rozhodnutí, jež se (co do ‚merita‘) takového ‚vztahu‘ nebo takové ‚věci‘ týkalo (ve výroku o nákladech řízení se zvláštní povaha těchto vztahů a věcí dovolující prolomení stanoveného limitu nijak neprojevuje).“[7]

Pro přípustnost dovolání proti výroku o nákladech řízení je rozhodná výše nákladů řízení, o nichž bylo rozhodnuto, nikoliv to, co bylo předmětem řízení, ani jaká byla případná výše plnění ve výroku hlavním.[8] Dovolatel musí tvrdit, o jakou částku byl připraven odvolacím soudem a předmětem přezkumu bude částka, která nebyla přiznána, tedy kupříkladu celkové náklady soudního řízení (před druhou i první instancí) činí 100.000,- Kč a odvolací soud přizná částku pouze 60.000,- Kč, tak následně dovolání bude odmítnuto jako nepřípustné, protože daný rozdíl nepřevyšuje částku 50.000,- Kč.

Závěr

Novelou OSŘ došlo s účinností od 1. 1. 2013 k možnosti podat dovolání též proti akcesorickým výrokům rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se dané řízení končí. Na tuto změnu velice rychle zareagovala judikatura Nejvyššího soudu ČR, která dokázala více specifikovat otázky, které se k

tomuto procesnímu institutu vztahují. Aby Soud shledal dovolání přípustným, je nutné posoudit, zda dovoláním napadená částka ve výroku o nákladech řízení převyšuje či dosahuje částky 50.000,- Kč, přičemž určující je výše nákladů řízení, jejichž náhradu soudy nižší instance dovolateli odepřely. U objektivní podmínky přípustnosti dovolání, které směřuje proti výroku o náhradě nákladů řízení, je nutné rozlišovat mezi výší nákladů řízení, o nichž bylo rozhodnuto a částkou, která je předmětem hlavního výroku, protože v případě zohlednění pouze druhé uvedené finanční sumy bude pravděpodobně dovolání odmítnuto pro nepřipustnost. Dále je třeba si vždy řádně sečíst všechny jednotlivé částky, které měly být přiznány a poté důvod dovolání vymezit tak, že dovolatel uvede právní posouzení věci ohledně nepřiznaných nákladů řízení a následně sám objasní, v čem spočívá nesprávnost tohoto právního posouzení.

Tomáš Hubáček,

student 3. ročníku Právnické fakulty UK,
právní asistent

[CÍSAŘ, ČEŠKA, SMUTNÝ s.r.o., advokátní kancelář](#)

CITY TOWER
Hvězdova 1716/2b
140 78 Praha 4

Tel.: +420 224 827 884

Fax: +420 224 827 879

e-mail: ak@akccs.cz

[1] § 237 a 238a OSŘ.

[2] § 238 odst. 1 písm. c) OSŘ.

[3] Důvodová zpráva k zákonu č. [404/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

[4] Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 ICdo 34/2013, ze dne 26. 9. 2013.

[5] Pozn. dnešní § 238 odst. 1 písm. c) OSŘ.

[6] Svoboda, Smolík, Levý, Šínová a kol., Občanský soudní řád, 1. vydání, 2013.

[7] Viz poznámka pod čarou č. 4 tamtéž.

[8] Viz poznámka pod čarou č. 6 tamtéž.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)

- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)
- [Nejvyšší soud a forma smlouvy o smlouvě budoucí: krok zpět v ochraně právní jistoty?](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Spoluvlastnictví a správa společné věci](#)
- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)